

Sygn. akt III RC 204/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 marca 2016 r.

Sąd Rejonowy w Lidzbarku Warmińskim III Wydział Rodzinny i Nieletnich

w składzie następującym : Przewodniczący : SSR Robert Kłosowski

Protokolant : sekret sądowy Aneta Czajkowska – Chodyna

po rozpoznaniu w dniu 23 marca 2016 roku w Lidzbarku Warmińskim

na rozprawie sprawy z powództwa I. P.

reprezentowanej przez opiekuna prawnego E. K.

przeciwko J. T. i M. G.

o alimenty

ORZEKA

oddala powództwo,

/-SSR Robert Kłosowski -/

Sygn. akt III RC 204/15

UZASADNIENIE

Powódka I. P. reprezentowana przez opiekuna prawnego E. K. wniosła o zasądzenie od pozwanych J. T. oraz M. G. kwot po 300 zł (trzysta złotych) miesięcznie, poczynając od listopada 2015 r., tytułem alimentów oraz o zasądzenie na jej rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu wskazała, iż powódka I. P. jest osobą całkowicie ubezwłasnowolnioną. Na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w Bartoszycach VIII Zamiejscowy Wydział Rodzinny i Nieletnich z siedzibą w L. z dnia 13 stycznia 2015 r. E. K. została ustanowiona opiekunem prawnym I. P.. Od 26 maja 2014 r. powódka stale zamieszkuje z opiekunem prawnym i pozostaje na jego utrzymaniu. Jedyne dochód powódki stanowi renta w wysokości 1349,47 złotych oraz dodatek pielęgnacyjny w wysokości 208,17 złotych. Z uwagi na pogarszający się stan zdrowia I. P., w tym stwierdzoną chorobę Alzheimera, powódka nie jest w stanie własnymi siłami, samodzielnie zaspokoić swoich usprawiedliwionych, podstawowych potrzeb życiowych i wymaga całodobowej opieki. Natomiast opiekun prawna ze względu na swoją obecną sytuację osobistą i majątkową nie może zapewnić powódce całodobowej opieki, której ta wymaga. E. K. wskazała, iż jej jedynym źródłem utrzymania jest zasiłek opiekuńczy w wysokości 520 złotych. Opiekun prawny ma nadto na utrzymaniu córkę, zaś od chwili przejęcia opieki nad matką I. P. opiekun prawny E. K. pozostaje w separacji faktycznej ze swoim mężem. Opiekun prawny ma również dorosłego syna, który w ramach swoich możliwości stara się pomagać rodzinie. Stan zdrowia powódki i obecne warunki mieszkaniowe opiekuna prawnego uzasadniają konieczność umieszczenia jej w domu opieki lub zatrudnienie pielęgniarki do pomocy. Żądane alimenty, wraz z uwzględnieniem renty powódki oraz otrzymywanego przez nią dodatku pielęgnacyjnego, umożliwiłyby zatem pokrycie kosztów umieszczenia powódki w Domu Pomocy Społecznej, a tym samym zapewnienie jej należytej opieki.

W odpowiedzi na pozew pozwana M. G. wniosła o oddalenie powództwa w całości. W uzasadnieniu odpowiedzi na pozew wskazała, iż wcześniej w miarę możliwości ograniczonych pracą zmianową starała się pomagać E. K. w opiece nad matką. Wcześniej opiekun prawny nie zwracała się do pozwanej o pomoc finansową. M. G. wskazała, iż podobnie jak siostrze, tj. E. K. także zależy jej na dobru powódki, ale jej obecna sytuacja finansowa nie pozwala na pomoc finansową. Pozwana M. G. posiada bowiem orzeczenie o niepełnosprawności w stopniu lekkim oraz sama wymaga opieki lekarzy specjalistów. Jest pod opieką poradni specjalistycznych : onkologicznej, okulistycznej i zdrowia psychicznego. Ponadto pozwana wskazała, iż na jej utrzymaniu pozostaje syn, który obecnie kontynuuje naukę w szkole zawodowej, natomiast małżonek pozwanej, który również wymaga pomocy lekarskiej, pracuje jedynie do 31.12.2015 r. W związku z powyższym pozwana M. G. będzie jedynym żywicielem rodziny. W dalszej części odpowiedzi na pozew pozwana wskazała, iż powódka kilka lat temu, gdy przeprowadzała się do opiekuna prawnego darowała swoje mieszkanie synowi opiekuna prawnego E. K. Aktualnie mieszkanie to jest wynajmowane. W opinii pozwanej M. G. sprzedaż tego mieszkania mogłaby przyczynić się do pozyskania środków na pokrycie kosztów pobytu powódki w Domu Pomocy Społecznej przez kilkanaście lat.

Pozwana J. T. na rozprawie w dniu 17 marca 2016 r. wniosła o oddalenie powództwa.

W wyniku przeprowadzonego postępowania Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powódka I. P. urodziła się w dniu (...) w miejscowości C.. Wymieniona od wielu lat jest wdową. Posiada 3 córki : E. K., M. G. oraz J. T.. Wszystkie córki powódki mieszkają w L. i okolicach. Powódka posiadała swoje własne mieszkanie na ul. (...) w L. w którym zamieszkiwała. W 2009 r. powódka przepisała swoje mieszkanie na swojego wnuka, syna E. K. obecnego opiekuna prawnego. Powódka nadal zamieszkiwała w przedmiotowym lokalu. W 2012 r. E. K. wyjechała za granicę na okres roku czasu. Przez ten okres I. P. codziennie odwiedzała pozwana J. T. pomagając jej w załatwianiu bieżących spraw, robiąc np. zakupy i pranie. Stan zdrowia powódki był wtedy jeszcze dobry aczkolwiek wymagała ona pomocy.

/dowód zeznania opiekuna prawnego E. K. k. 63-64, zeznania pozwanej M. G. k. 64, zeznania pozwanej J. T. k. 64v.-65/

Z czasem stan zdrowia I. P. zaczął się pogarszać, głównie z uwagi na postępującą chorobę Alzheimera. W dniu 3 kwietnia 2014 r. E. K. złożyła wniosek o całkowite ubezwłasnowolnienie I. P.. W dniu 26 maja 2014 r. powódka zamieszkała u opiekuna prawnego E. K. Postanowieniem Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 23 września 2014 r. w sprawie I Ns 96/14 powódka została całkowicie ubezwłasnowolniona. Opiekunem prawnym powódki na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w Bartoszycach Zamiejscowy Wydział Rodzinny i Nieletnich z dnia 13 stycznia 2015 r. w sprawie VIII RNs 140/14 ustanowiona została E. K..

/dowód: postanowienie SO w Olsztynie I Ns 96/14 k. 3 akt VIII RNs 140/14, postanowienie SR w B-cach VIII RNs 140/14 k.14 akt VIII RNs 140/14/

Mieszkanie na ul. (...) w L., należące wcześniej do Powódki i przekazane przez nią na rzecz syna E. K. nadal stanowi jego własności jest obecnie wynajmowane przez syna E. K., który aktualnie przebywa za granicą.

dowód : zeznania opiekuna prawnego E. K. k. 63-64.

I. P. mieszka obecnie nadal u córki E. K. Powódka otrzymuje rentę w wysokości 1349,47 złotych brutto oraz dodatek pielęgnacyjny w wysokości 208,17 złotych brutto. Łącznie powódka otrzymuje netto 1344,19 złotych. Stan zdrowia powódki wymaga stałej opieki ze strony innych osób oraz przyjmowania leków, których koszt wynosi ok. 100-200 złotych miesięcznie. W zakresie higieny osobistej powódka wymaga pomocy poprzez podanie jej mydła, ręcznika, wygniecenie pasty do zębów. Nie potrafi samodzielnie przygotować sobie posiłków. Spożywa potrawy samodzielnie, ale je wyłącznie łyżką. Samodzielnie ubiera się, jednak wymaga podania określonych ubrań bo bez tego nie jest w stanie ubrać się właściwie oraz adekwatnie do pory roku. Powódka korzysta samodzielnie z toalety. Opiekunka prawna nie korzysta z pomocy opieki społecznej w opiece nad matką, twierdząc, iż na razie daje radę. Niekiedy wynajmuje do

opieki nad matką inne osoby płacąc im kwotę po 10 złotych od godziny, co wychodzi ok. 500-600 złotych miesięcznie. Mieszkanie w którym zamieszkuje powódka wraz opiekunem prawnym ma powierzchnię 51,4 m⁽²⁾ i składa się z dwóch pokoi, przedpokoju, kuchni oraz łazienki z wc. Jeden pokój zajmuje mąż E. K. z którym pozostaje ona w separacji faktycznej, drugi pokój zajmuje powódka z córką. Koszty utrzymania mieszkania ponosi mąż powódki. Mąż powódki domaga się od niej z tego tytułu kwoty po 200 złotych miesięcznie. W zamian za to E. K. ponosi koszty utrzymania samochodu (ubezpieczenie, przeglądy, paliwo).

E. K. ma 48 lat i utrzymuje się z zasiłku pielęgnacyjnego w kwocie 520 złotych. Nie posiada innych dochodów. Otrzymuje zasiłek z opieki społecznej w kwocie 200 złotych na pozostającą na jej utrzymaniu 17 letnią córkę. Mąż opiekunki prawnej przekazuje swojej córce kwotę 50 złotych miesięcznie. E. K. nie ma zgromadzonych oszczędności ponad kwotę 300 złotych, nie ma również zobowiązań finansowych.

/dowód : wydruk z treści księgi wieczystej k. 8-12, decyzja ZUS k. 13-14, decyzja MOPS k. 15-16, zaświadczenie lekarskie k. 17-18, opinia psychiatryczna k. 19-21, orzeczenie o stopniu niepełnosprawności k. 21, karta informacyjna leczenia szpitalnego k. 22, zeznania opiekuna prawnego E. K. k. 63-64/

Pozwana M. G. ma 52 lata. Choruje na depresję i pozostaje pod opieką onkologa w związku ze stwierdzonym wcześniej i zoperowanym rakiem szyjki macicy. Posiada orzeczenie o niepełnosprawności w stopniu lekkim. Przyjmuje leki, których miesięczny koszt wynosi kwotę ok. 73 złotych miesięcznie. Pozwana pracuje uzyskując dochód netto w kwocie 1425 złotych. Pozwana pozostaje w związku małżeńskim z J. G., z którym prowadzi wspólne gospodarstwo domowe. Mąż pozwanej pracował przez kilka miesięcy 2015 r., zaś obecnie od początku stycznia 2016 r. pozostaje bezrobotny bez prawa do zasiłku. Pozwana ma na utrzymaniu syna, który ma 19 lat i kontynuuje naukę. Pozwana wraz z mężem nie posiadają oszczędności. Wobec pozwanej i jej męża prowadzona jest egzekucja komornicza, wysokość pozostałej do wyegzekwowania kwoty wynosi ok. 12 000 złotych. Należność ta wynika z niespłaconego kredytu, który przeznaczony był na pokrycie kosztów utrzymania rodziny pozwanej. Na koszt utrzymania domu pozwanej M. G. składa się podatek gruntowy w kwocie 226 złotych rocznie, opłata za energię elektryczną w wysokości ok. 110-115 złotych miesięcznie oraz opłata za gaz : zimą ok. 330 złotych miesięcznie, latem 120-150 złotych miesięcznie.

/dowód : zaświadczenie o zarobkach k. 35, 41,55 orzeczenie o niepełnosprawności k. 36, zaświadczenie lekarskie k. 37-39, umowa o pracę k. 40, zaświadczenie o kontynuowaniu nauki k. 42, zaświadczenie US w B-cach k. 64, zaświadczenie Urzędu Pracy k. 57, zeznania pozwanej M. G. k. 64, zeznania J. T. k. 64v.-65/

Pozwana J. T. ma 55 lat. Mieszka razem z mężem i synem. W październiku 2015 r. pozwana uległa wypadkowi, poślizgnęła się na chodniku i złamała poprzecznie rękę. Porusza się o kuli. Przez pierwsze 7 tygodni pozwana miała nogę unieruchomioną w gipsie. Przechodzi proces rehabilitacji w szpitalu rehabilitacyjnym w G.. Kolejną rehabilitację pozwana ma wyznaczoną od 15 kwietnia 2016 r. w L.. Od czasu złamania ręki pozwana przebywa na zwolnieniu lekarskim otrzymując z tego tytułu 1600 złotych. Pozwana posiada umowę o pracę zawartą do 31 marca 2016 r. nie wie czy w związku z jej stanem zdrowia umowa ta będzie przedłużona. Mąż pozwanej pracuje na 3/4 etatu i uzyskuje dochód w wysokości ok. 1000 złotych netto. Czynnosc za mieszkanie zajmowane przez rodzinę pozwanej wynosi ok. 320 złotych miesięcznie, opłata za gaz wynosi ok. 150-160 złotych za gaz, albowiem pozwana posiada ogrzewanie gazowe. Koszt energii elektrycznej wynosi ok. 300 złotych miesięcznie. Wobec pozwanej prowadzona jest egzekucja komornicza głównie zobowiązań publicznoprawnych. Stan zaległości obecnie wynosi kwotę ok. 15 000 złotych.

/dowód : zaświadczenie o zarobkach k. 58, dokumentacja lekarska k. 59-60, postanowienie o sporządzeniu planu podziału k. 61-62, zeznania pozwanej M. G. k. 64, zeznania J. T. k. 64v.-65/

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Wskazać należy, iż obowiązek alimentacyjny krewnych regulują art. 127-144¹ kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (dalej krio).

Stosownie do treści art. 128 krio obowiązek dostarczania środków utrzymania, a w miarę potrzeby także środków wychowania (obowiązek alimentacyjny) co do zasady obciąża krewnych w linii prostej oraz rodzeństwo. Obowiązek ten obciąża zstępnych przed wstępnymi, a wstępnych przed rodzeństwem (art. 129 krio). Jeżeli jest kilku zstępnych lub wstępnych – obowiązek obciąża bliższych stopniem przed dalszymi. Krewnych w tym samym stopniu obowiązek alimentacyjny obciąża w częściach odpowiadających ich możliwością zarobkowym i majątkowym. Należy również pamiętać o treści art. 133 § 2 krio zgodnie z którym w przypadku gdy zobowiązanymi do alimentacji nie są rodzice, istnienie obowiązku alimentacyjnego zależy od tego, czy osoba uprawniona do świadczeń alimentacyjnych znajduje się w niedostatku. Zdaniem Sądu poprzez niedostatek należy rozumieć sytuację, która zaistniała niezależnie od woli i starań osoby uprawnionej, w której osoba ta nie może w pełni własnymi siłami zaspokoić swoich usprawiedliwionych potrzeb. Osoba uprawniona znajdująca się w niedostatku nie może zapewnić sobie także dodatkowego źródła dochodu np. z uwagi na wiek lub stan zdrowia. W niniejszej sprawie warto odwołać się do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 1987 r. III CZP 91/86 OSNC 1988/4/42 w której Sąd Najwyższy definiując pojęcie niedostatku określone w art. 133 § 2 krio (uwagi do pkt. III) wskazał, iż osoby znajdujące się w niedostatku to takie, które „nie posiadają własnych środków w postaci wynagrodzenia za prace, emerytury czy renty, ani też dochodów z własnego majątku”, przy czym wskazał również, że „nie można mówić o niedostatku osoby, która przez zbycie swego majątku lub jego części mogłaby sama i to na dłuższy czas z własnych środków zaspokoić swe usprawiedliwione potrzeby”.

Zgodnie z kolei z art. 144¹ krio zobowiązany może uchylić się od wykonania obowiązku alimentacyjnego względem uprawnionego jeżeli żądanie alimentów jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. Nie dotyczy to obowiązku alimentacyjnego rodziców względem ich małoletniego dziecka.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy wskazać należy, iż w ocenie Sądu powódka nie znajduje się w stanie niedostatku o jakim mowa w art. 133 § 2 krio.

Należy podkreślić, iż powódka uzyskuje stałe dochody w wysokości ok. 1350,- zł netto z renty i dodatku pielęgnacyjnego. Dodatkowo ze względu na przekazanie w drodze darowizny swojego mieszkania dla wnuka (syna opiekuna prawnego) powódka zamieszkała razem z córką co sprawia, iż jej koszty utrzymania są dużo mniejsze. Tytułem przykładu wskazać należy, iż całość kosztów utrzymania mieszkania ponosi mąż opiekunki prawnej E. K.. Zauważyć również należy, iż kwota jaką dysponuje powódka jest niemalże identyczna z kwotą określającą wysokość minimalnego wynagrodzenia jakie obowiązuje w Polsce, a które wynosi obecnie 1850,- zł brutto (1.355 zł netto). Podkreślić należy, iż kwota ta winna być odnoszona wyłącznie do potrzeb powódki I. P., a nie innych osób wspólnie z nią mieszkających. W przeciwieństwie do pozwanych których dochody są zbliżone (zaś mają one na utrzymaniu jeszcze inne osoby) powódka nie posiada żadnych zobowiązań finansowych. Zwrócić należy również uwagę, co w ocenie Sądu w niniejszej sprawie jest niezmiernie istotne, iż powódka w 2009 r. darowała posiadany przez siebie majątek synowi E. K.. Powódka pozbyła się więc swojego majątku nieodpłatnie. Nieruchomości ta z kolei jest obecnie odpłatnie wynajmowana przez wnuka powódki. Jakkolwiek w toku prowadzonego postępowania nie udało się ustalić kwoty uzyskiwanego dochodu (sama opłata za wynajęcie bez opłat) to w ocenie Sądu w świetle zasad wiedzy i doświadczenia życiowego kwota uzyskiwana za wynajmowanie mieszkania w L. jest niewiele niższa niż łączna wysokość dochodzonego roszczenia od obu pozwanych, a która to kwota łącznie z posiadanymi dochodami pozwalałaby na zaspokojenie wszystkich potrzeb powódki, także i ewentualnego pobytu w Domu Pomocy Społecznej – do czego odnosi się opiekun prawny. Podkreślić w tym miejscu jeszcze raz należy, iż brakującą kwotę powódka uzyskalaby wyłącznie z dochodu jaki przynosiłoby wynajęcie wskazanego mieszkania bez konieczności jego sprzedawania. W przypadku sprzedaży tego mieszkania uwzględniając wartość nieruchomości i stałe dochody powódki kwota uzyskana w ten sposób pozwalałaby na kilkadziesiąt lat zaspokajając potrzeby powódki o jakich mowa w pozwie.

W ocenie Sądu żądanie powódki z przytoczonych powyżej powodów oraz treści art. 897 kc ocenić należy jako sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. Skoro bowiem powódka darowała swojemu wnukowi opisywaną może dochodzić środków utrzymania od obdarowanego (w niniejszej sprawie swojego wnuka - syna E. K. Wydaje się to tym bardziej uzasadnione, jeżeli weźmie się pod uwagę, iż mieszkanie to jest obecnie wynajmowane. Obdarowany bez większego uszczerbku dla siebie, jedynie kosztem dochodu z nieruchomości i bez konieczności jej sprzedawania może dostarczyć powódce środków utrzymania niezbędnych do jej dalszej egzystencji.

Mając na uwadze wszystkie podniesione powyżej okoliczności Sąd uznał, że brak jest podstaw do uwzględnienia roszczeń z jakimi wystąpiła powódka.

/SSR Robert Kłosowski/